

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 1/07-29

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 5. apríla 2007 v senáte zloženom z predsedníčky Ľudmily Gajdošíkovej a zo sudcov Juraja Horvátha a Sergeja Kohuta o sťažnosti Ing. P. W., B., zastúpeného advokátkou JUDr. D. K., Advokátska kancelária, P., vo veci porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava II v konaní vedenom pod sp. zn. 11 C 276/04 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo Ing. P. W. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie veci v primeranej lehote zaručené v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava II v konaní vedenom pod sp. zn. 11 C 276/04 porušené bolo.

2. Okresnému súdu Bratislava II prikazuje v konaní vedenom pod sp. zn. 11 C 276/04 konať vo veci bez zbytočných prietáhov.

3. Ing. P. W. n e p r i z n á v a finančné zadost'učinenie.

4. Ing. P. W. p r i z n á v a úhradu trov právneho zastúpenia v sume 6 042 Sk (slovom šesťtisícštyridsaťdva slovenských korún), ktoré je Okresný súd Bratislava II p o v i n n ý vyplatiť na účet advokátky JUDr. D. K., Advokátska kancelária, P., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením z 10. januára 2007 č. k. I. ÚS 1/07-17 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť Ing. P. W., B. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Bratislava II (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 11 C 276/04.

Zo sťažnosti vyplýva, že v konaní vedenom pod sp. zn. 11 C 276/04 sa návrhom podaným okresnému súdu 30. novembra 2004 sťažovateľ domáhal rozvodu manželstva a úpravy práv a povinností k maloletému na čas po rozvoде.

Sťažovateľ v sťažnosti okrem iného uviedol:

„Od podania návrhu v roku 2004 do dnešného dňa nebol vytyčený termín pojednávania. Svojho práva na prejednanie vo veci som sa domáhal aj sťažnosťou podanou

predsedovi Okresného súdu Bratislava 2 zo dňa 4. 6. 2006. Na túto sťažnosť som do dnešného dňa nedostal odpoveď.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti, spôsob vybavenia veci, respektíve časový rozsah považujem za neprijateľný, čím došlo k porušeniu môjho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa článku 48 odstavec 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie veci v primeranej dobe, podľa článku 6, odsek 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.“

Na základe uvedených skutočností sťažovateľ žiadal, aby ústavný súd rozhodol týmto nálezom:

„1. Okresný súd Bratislava 2 v konaní vedenom pod číslom 11 C/276/2004 porušil základné právo Ing. P. W. na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov zaručené v článku 48 odstavec 2 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj práva na prejednanie veci v primeranej dobe, podľa článku 6, odstavec 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

2. Okresnému súdu Bratislava 2 sa prikazuje, aby v konaní vedenom pod číslom 11 C/276/2004 konal bez zbytočných prieťahov.

3. Ing. P. W. priznáva primerané finančné zadosťučinenie v sume 100 000 SK, ktoré mu je Okresný súd Bratislava 2 povinný vyplatiť do jedného mesiaca po vynesení tohoto nálezu.

4. Priznať trovy konania.“

2. Na základe žiadosti ústavného súdu sa k veci písomne vyjadrili obaja účastníci konania: za okresný súd jeho predsedníčka listom z 2. februára 2007 sp. zn. Spr. 2013/07 a právna zástupkyňa sťažovateľa stanoviskom k uvedenému vyjadreniu okresného súdu listom z 21. marca 2007.

2.1 Predsedníčka okresného súdu vo svojom vyjadrení uviedla:

„Po oboznámení sa s (...) obsahom predmetného spisu som zistila, že od podania návrhu t. j. od 30. 11. 2004 bola vec pridelená JUDr. Z. M., vo veci nebol urobený žiadny úkon len v období od 22. 12. 2004 do 09. 02. 2006, čo bolo spôsobené vysokou

zaťaženosťou sudkyne v jej oddelení (viac ako 600 vecí). Od 02. 03. 2006 sa vo veci koná plynule.

Svoj podiel na dĺžke konania majú aj účastníci konania, ktorí liknavo reagujú na výzvy súdu v súvislosti s návrhom navrhovateľa na delegáciu veci Okresnému súdu Považská Bystrica, čo vyplýva zo samotného obsahu spisu (chronológia spisu).

S poukazom na uvedené navrhujem Ústavnému súdu Slovenskej republiky, aby sťažnosť ako nedôvodnú zamietol.

Netrváme na ústnom prejednaní veci pred ústavným súdom, nakoľko od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.“

2.2 Právna zástupkyňa sťažovateľa vo svojom stanovisku k vyjadreniu okresného súdu uviedla:

„Bolo nám doručené vyjadrenie kde OS uvádza, že pre enormné zaťaženie zákonnej sudkyne sa vo veci plynule nejednalo, čo považuje sťažovateľ za irelevantné.

Pokiaľ sa týka tvrdenia, že sťažovateľ má tiež podiel na prieťahoch v konaní, s týmto nemôžeme súhlasiť, zastávame názor, že účastníci konania len využívajú možnosti dané im zákonom, žiadosť delegovať vec OS Považská Bystrica sťažovateľ podal až po sťažnosti za prieťahy v súdnom konaní.

Sťažnosť sťažovateľ považuje za dôvodnú, na tejto trvá, súhlasí s tým, aby Ústavný súd SR upustil od ústneho pojednávania o prijatom návrhu, nakoľko od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci, čo sťažovateľ považoval za dôležité v sťažnosti uviedol a taktiež všetky skutočnosti sú zaznamenané spise 11 C 276/2004.“

3. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich vyjadreniami k opodstatnenosti sťažnosti dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru. Jej prerokovanie na ústnom pojednávaní – vzhľadom na povahu predmetu posúdenia, ktorá je

určená povahou tohto základného práva – ústavný súd nepovažuje ani za vhodný, ani za nevyhnutný procesný prostriedok na zistenie skutočností potrebných pre meritórne rozhodnutie vo veci, t. j. rozhodnutie o tom, či namietaným postupom súdu bolo porušené právo na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov (I. ÚS 40/02, I. ÚS 41/03, I. ÚS 65/04).

4. V tejto veci pôvodne prijímal s'ťažnosť I. senát ústavného súdu, pretože v súlade s rozvrhom práce na rok 2006 a 2007 bol sudca spravodajca Juraj Horváth členom I. senátu ústavného súdu. Plénum ústavného súdu 28. februára 2007 Rozvrhom práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na rok 2007 sp. zn. Spr 140/07 rozhodlo, že s účinnosťou od 28. februára 2007 sa sudca spravodajca Juraj Horváth stal členom II. senátu ústavného súdu. Plénum ústavného súdu zároveň rozhodlo, že veci, v ktorých je sudcom spravodajcom Juraj Horváth, sa prerokujú v II. senáte ústavného súdu. Z tohto dôvodu sa táto vec prerokovala a rozhodla vo veci samej v zložení, ktoré je uvedené v záhlaví tohto nálezu.

II.

Zo s'ťažnosti, jej príloh, z vyjadrení účastníkov konania a z obsahu na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu ústavný súd zistil nasledovný priebeh a stav konania vedeného okresným súdom pod sp. zn. 11 C 276/04:

- 30. november 2004 – s'ťažovateľ sa návrhom podaným okresnému súdu domáhal rozvodu manželstva a zverenia maloletého pochádzajúceho z manželstva na čas po rozvode do jeho výchovy a opatery,
- 22. december 2004 – okresný súd ustanovil maloletému kolízneho opatrovníka,
- 9. február 2006 – s'ťažovateľ namietal priet'ahy v konaní a súčasne z dôvodu zmeny bydliska odporkyne žiadal o postúpenie veci Okresnému súdu Považská Bystrica,
- 23. jún 2006 – okresný súd zaslal s'ťažovateľovi výzvu na zaplatenie súdneho poplatku „*za návrh na prikázanie veci inému súdu*“,
- 7. jún 2006 – s'ťažovateľ podal predsedovi okresného súdu s'ťažnosť na priet'ahy v konaní,
- 30. august 2006 – okresný súd opätovne doručoval s'ťažovateľovi výzvu zasielanú mu 23. júna 2006,

- 31. október 2006 – sťažovateľ zaplatil súdny poplatok,
- 22. november 2006 – okresný súd vyzval odporkyňa, aby sa vyjadrila k návrhu sťažovateľa na postúpenie veci inému súdu,
- 25. január 2007 – odporkyňa sa vyjadrila k návrhu sťažovateľa na postúpenie veci inému súdu,
- 15. február 2007 – okresný súd vyzval sťažovateľa, aby sa vyjadril k stanovisku odporkyne,
- 20. február 2007 – sťažovateľ reagoval na výzvu okresného súdu a urgoval rýchlosť konania,
- 5. marec 2007 – spis bol predložený Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) na konanie o návrhu sťažovateľa,
- 8. marec 2007 – najvyšší súd uznesením sp. zn. 4 Ndc 27/07 žiadosti sťažovateľa na postúpenie veci inému súdu nevyhovel,
- 16. marec 2007 – spis bol vrátený okresnému súdu, ktorý v súčasnosti doručuje rozhodnutie najvyššieho súdu účastníkom konania.

III.

Ústavný súd podľa čl. 127 ods. 1 ústavy rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal. (...)

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov (...).

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná (...).

Ústavný súd si pri výklade „práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov“ garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o „právo na prejednanie veci v primeranej lehote“, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03, I. ÚS 65/04, I. ÚS 182/06).

Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Samotným prerokovaním veci na súde alebo inom štátnom orgáne sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstráni. K odstráneniu stavu právnej neistoty dochádza spravidla až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu. Priznanie práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zakladá povinnosť súdu aj sudcu na organizovanie práce tak, aby sa toto právo objektívne realizovalo (II. ÚS 21/01, I. ÚS 251/05).

Predmetom konania pred ústavným súdom bolo posúdenie, či postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 11 C 276/04 o návrhu sťažovateľa na rozvod manželstva a úpravu práv a povinností k maloletému, došlo k porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo porušené základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručené v čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote zaručené v čl. 6 ods. 1 dohovoru, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu najmä podľa týchto troch základných kritérií: zložitost' veci, správanie účastníka konania a postup súdu (I. ÚS 41/02). V súlade s judikatúrou ESLP ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre s'ťažovateľa (I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02, I. ÚS 79/05). Podľa rovnakých kritérií ústavný súd postupoval aj v danom prípade.

Ústavný súd predovšetkým prihliada na skutočnosť, že predmetom napadaného konania je aj úprava práv a povinností k maloletému dieťaťu, t. j. ide o taký predmet konania, ktorý si vyžaduje mimoriadnu starostlivosť a pozornosť súdu venovanú efektívnemu a rýchlemu postupu (II. ÚS 2/01), aby bol naplnený účel súdneho konania, čo okrem iného znamená, že všeobecný súd má povinnosť organizovať svoj procesný postup tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a skončená (§ 100 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku) a aby sa čo najskôr odstránil stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa naň osoba obrátila so žiadosťou o rozhodnutie (napr. I. ÚS 142/03, I. ÚS 145/03, I. ÚS 158/04).

1. Pokiaľ ide o kritérium „zložitost' veci“, ústavný súd z doterajšieho priebehu konania nezistil žiadnu skutočnosť, ktorá by odôvodňovala záver o právnej zložitosti ovplyvňujúcej celkovú dĺžku konania, pretože ide o súčasť štandardnej rozhodovacej činnosti všeobecných súdov. Pokiaľ ide o faktickú zložitost', podľa názoru ústavného súdu, dosiaľ vykonané procesné úkony okresným súdom (výzva na zaplatenie súdneho poplatku a zaslanie návrhu na vyjadrenie odporkyňi), nemohli ani signalizovať faktickú zložitost' veci. Povaha veci (úprava práv a povinností k maloletému na čas po rozvode) si však vždy vyžaduje osobitne citlivý prístup zo strany súdu.

2. Pokiaľ ide o správanie s'ťažovateľa ako účastníka konania, je potrebné zohľadniť, že s'ťažovateľ prispel k predĺženiu konania oneskoreným zaplatením súdneho poplatku za návrh, ktorý zaplatil až 31. októbra 2006, t. j. po viac ako 2 rokoch od podania návrhu.

3. Napokon sa ústavný súd zaoberal konaním okresného súdu, pričom zistil, že jeho postup bol poznačený zbytočnými priet'ahmi v období od 22. decembra 2004, keď okresný súd ustanovil maloletému kolízneho opatrovníka, do 23. júna 2006, keď okresný súd reagoval na podanie s'ťažovateľa z 9. februára 2006 a zaslal mu výzvu na zaplatenie súdneho poplatku za toto podanie, t. j. okresný súd viac ako rok a pol bezdôvodne nekonal.

V súvislosti s tvrdením predsedníčky okresného súdu, že nekonanie okresného súdu „(...) bolo spôsobené vysokou zaťaženosťou sudkyne v jej oddelení (viac ako 600 vecí)“, ústavný súd konštatuje, že nadmerné množstvo vecí, v ktorých sa musí zabezpečiť súdne konanie, by mohlo len dočasne ospravedlniť vzniknuté priet'ahy, a to len v tom prípade, ak sa za tým účelom prijali včas adekvátne opatrenia. Ústava v čl. 48 ods. 2 zaväzuje predovšetkým súdy ako garantov spravodlivosti, aby prijali príslušné opatrenia umožňujúce prerokovanie vecí bez zbytočných priet'ahov, a tým vykonanie spravodlivosti v primeranej lehote.

Z vyjadrenia predsedníčky okresného súdu nevyplýva prijatie účinných opatrení. Skutočnosť, že okresný súd má problémy s vybavovaním veľkého množstva agendy, nemôže byť pripočítaná na ťarchu účastníkov konania a nemá povahu okolností, ktoré by vylučovali zodpovednosť súdu, ktorý je vecne a miestne príslušný na rozhodnutie vo veci účastníka, ktorý sa naň obrátil (I. ÚS 156/02, I. ÚS 65/04).

Vzhľadom na všetky uvedené dôvody ústavný súd vyslovil, že postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 11 C 276/04 došlo k porušeniu základného práva s'ťažovateľa na prerokovanie vecí bez zbytočných priet'ahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jeho záležitostí v primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru, tak ako to je uvedené v bode 1 výroku tohto rozhodnutia.

4. V nadväznosti na tento výrok ústavný súd prikázal okresnému súdu podľa čl. 127 ods. 2 ústavy a § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde konať vo veci bez zbytočných priet'ahov.

5. Podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd priznať tomu, koho základné právo alebo sloboda sa porušili, aj primerané finančné zadosťučinenie.

Sťažovateľ sa domáhal priznania primeraného finančného zadosťučinenia v sume 100 000 Sk „z dôvodu, že nekonanie vo veci môjho osobného stavu a z toho vyplývajúcich dôsledkov (mám záujem o zverenie dieťaťa do mojej výchovy) vyvoláva u mňa dlhodobý pocit právnej neistoty, ktorý napriek využitiu dostupných právnych prostriedkov nápravy naďalej trvá“.

Vzhľadom na okolnosti danej veci ústavný súd dospel k názoru, že konštatovanie porušenia základného práva sťažovateľa zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a jeho práva zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru je pre sťažovateľa dostatočným zadosťučinením, preto ústavný súd vzhľadom na podiel sťažovateľa na celkovej dĺžke konania mu primerané finančné zadosťučinenie nepriznal, tak ako je to uvedené v bode 3 výroku tohto rozhodnutia.

Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil (v danom prípade okresný súd), je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti nálezu ústavného súdu.

6. Sťažovateľ žiadal priznať (§ 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde) úhradu trov konania z dôvodu jeho právneho zastúpenia advokátkou, ktorá si uplatnila nárok na ich úhradu za dva úkony právnej služby v sume 6 296 Sk.

Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľa ústavný súd vychádzal z ustanovení § 1 ods. 3, § 11 ods. 2 a § 14 ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Základná sadzba odmeny za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2006 je 2 730 Sk

a hodnota režijného paušálu je 164 Sk. Základná sadzba odmeny za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2007 je 2 970 Sk a hodnota režijného paušálu je 178 Sk.

S poukazom na výsledok konania priznal ústavný súd sťažovateľovi nárok na úhradu trov konania za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2006 (prevzatie a príprava zastúpenia, splnomocnenie z 20. novembra 2006) v sume 2 894 Sk vrátane režijného paušálu a úhradu trov za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2007 (vyjadrenie z 21. marca 2007) v sume 3 148 Sk vrátane režijného paušálu. Ústavný súd tak priznal sťažovateľovi nárok na úhradu trov konania v celkovej sume 6 042 Sk, tak ako je to uvedené v bode 4 výroku tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 5. apríla 2007